

# Handlingsprogram för skydd mot olyckor

Räddningstjänstverksamhet



## Sammanfattning

Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ska varje kommun upprätta ett handlingsprogram för sin räddningstjänstverksamhet. Enligt förbundsordningen för Räddningstjänsten Östra Götaland ska förbundet uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor. I förbundet är kommunerna Linköping, Norrköping, Söderköping, Valdemarsvik och Åtvidaberg medlemmar. Detta program uppfyller kommunernas åtagande enligt 3 kap §8 i lagen om skydd mot olyckor

Med räddningstjänst avses de räddningsinsatser som kommunen ska ansvara för enligt lagen om skydd mot olyckor. Skyldigheten finns vid olyckor eller överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. Kommunen ska ansvara för en räddningsinsats endast om detta är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

Utifrån riskbilden inom förbundets område, har lokala mål för räddningstjänstverksamheten formulerats. Handlingsprogrammets har tre strävansmål

- Bryta skadeförloppet snabbare
- Rädda mer värden
- Bättre service

I handlingsprogrammet redovisas även den förmåga som finns för räddningsinsatser och vilka resurser som finns.

# Innehåll

1	Inledning.....	1
1.1	Den enskildes skyldigheter .....	1
1.2	Kommunens skyldigheter .....	1
2	Mål.....	3
3	Risker .....	5
3.1	Identifierade risker .....	5
3.2	Inträffade olyckor .....	6
3.3	Olyckornas konsekvenser .....	6
3.4	Jämförelser och trender .....	7
4	Säkerheten i framtiden.....	8
5	Övervägande och särskilda satsningar .....	9
6	Förmåga till räddningsinsats .....	10
6.1	Normal servicegrad och förmåga .....	10
6.2	Lägsta servicegrad och förmåga.....	11
6.3	Resurser.....	12
6.4	Styrkeuppbyggnad.....	13
6.5	Ledningsorganisation .....	14
6.6	Särskild insatsplanering.....	15
6.7	Samverkan .....	16
6.8	Räddningstjänst vid höjd beredskap .....	17
6.9	Hamnar och gränser i vatten .....	17
7	Varning och alarmering .....	19
7.1	Varning och information till allmänhet .....	19
7.2	Larm från allmänhet .....	20
8	Uppföljning .....	20

# 1 Inledning

Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ska varje kommun upprätta ett handlingsprogram för sin räddningstjänstverksamhet. Kommunen ska, med utgångspunkt i sina lokala förhållanden, formulera egna mål för att nå de nationella målen i lagstiftningen samt redovisa vilka risker för olyckor som finns och vilken förmåga och vilka resurser till räddningsinsats som finns.

Enligt förbundsordningen för Räddningstjänsten Östra Götaland ska förbundet uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor. I förbundet är kommunerna Linköping, Norrköping, Söderköping, Valdemarsvik och Åtvidaberg medlemmar. Detta handlingsprogram uppfyller kommunernas åtagande enligt 3 kap § 8 i lagen om skydd mot olyckor

Kvinnors och mäns och flickors och pojkers behov ska tillgodoses på ett likvärdigt sätt och arbetet ska bidra till att de jämställdhetspolitiska målen i samhället uppnås. Ett bättre skydd mot olyckor ger färre olyckor och skador, vilket i sin tur bidrar till att öka tryggheten i samhället för alla.

Programmet gäller tills dess att ett nytt antas.

## 1.1 Den enskildes skyldigheter

Alla har ett primärt ansvar för att skydda sitt liv och sin egendom samt att inte orsaka olyckor. Ägare eller nyttjanderättshavare ska själv vidta brandskyddsåtgärder och andra åtgärder för livräddning som kan anses skäliga i varje enskilt fall.

Alla är skyldiga att varna andra som är i fara och vid behov tillkalla hjälp, om den enskilde upptäcker eller får kännedom om en olycka.

Alla mellan 18 och 65 år är skyldiga att delta i räddningsinsatser på en räddningsledares anmodan, om hans eller hennes kunskap, hälsa och kroppskrafter tillåter det.

## 1.2 Kommunens skyldigheter

Med räddningstjänst avses de räddningsinsatser som kommunen eller staten ska ansvara för enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO). Skyldigheten finns vid olyckor eller överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. Kommunen ska ansvara för en räddningsinsats endast om detta är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

När en räddningsinsats är avslutad ska kommunen se till att olyckan undersöks för att i skälig omfattning klargöra orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts.

När en räddningsinsats är avslutad ska räddningsledaren, om det är möjligt, underrätta ägaren eller nyttjanderättshavaren till den egendom som räddningsinsatsen har avsett om behovet av bevakning, restvärdeskydd, sanering och återställning.

Kommunen ska samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.

Kommunerna ska se till att allmänheten informeras om vilken förmåga att göra räddningsinsatser som finns. Dessutom ska de lämna upplysning om hur varning och information till allmänheten sker vid allvarliga olyckor.

## 2 Mål

Utifrån de risker för olyckor som finns idag och framtida utmaningar, har mål för räddningstjänstverksamheten formulerats. Målen tar sin utgångspunkt i de nationella målen i lagen om skydd mot olyckor:

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

3 § Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

All verksamhet ska tillgodose kvinnors och mäns samt flickors och pojkars behov av skydd mot olyckor på ett likvärdigt sätt.

### Bryta skadeförloppet snabbare

#### *Strävansmål*

Åtgärder för att kunna bryta ett skadeförlopp vid bränder ska påbörjas snabbare.

#### *Resultatmål*

- Andelen olyckor där åtgärder vidtagits innan vår ankomst ska öka.
- Tiden från att ett larm inkommer till oss tills dess att räddningsinsatsen påbörjas, ska minska.

### Rädda mer värden

#### *Strävansmål*

Efter att en räddningsinsats påbörjats ska större värden kunna räddas vid bränder och trafikolyckor.

#### *Resultatmål*

- Effektivare metoder vid bränder och trafikolyckor.
- Mindre miljöpåverkan vid räddningsinsatser.
- Mindre följdskador efter räddningsinsatsens avslutande.

## Bättre service

### *Strävansmål*

Den som drabbas av en olycka ska få bättre service.

### *Resultatmål*

- Den drabbade ska kunna få en händelserapport efter ett dygn efter avslutad räddningsinsats.
- Den som drabbas ska veta vilka åtgärder som behöver vidtas av denne efter en olycka.
- Tiden från larmsamtal till vår ankomst till skadeplats ska bli kortare.



## 3 Risker

Målen i handlingsprogrammet utgår från riskbilden i kommunerna. I detta kapitel ges en övergripande bild av dessa risker. En fullständig riskanalysrapport finns i *"Risk- och skyddsanalys enligt Lagen om skydd mot olyckor"* som upprättats av Räddningstjänsten Östra Götaland tillsammans med kommunerna.

### 3.1 Identifierade risker

En systematisk analys av risker och skyddet mot olyckor har gjorts inför detta handlingsprogram. Följande olycksrisker har identifierats:

Risk	Frekvens	Samhälls-konsekvens	Kommentar
Stort utsläpp av farligt ämne	Låg	Allvarlig	I Norrköping och Linköping finns företag som hanterar och tar emot transporter av farliga ämnen i stor omfattning. Allvarliga konsekvenser kan uppstå om olycka inträffar i tätbebyggda områden eller känsliga miljöer.
Kemikalieutsläpp till havs	Låg	Allvarlig	Några kommuner har en omfattande kuststräcka med många öar. Ett utsläpp skulle ge stora och långvariga konsekvenser.
Ras och skred	Låg	Medel	Områden med förhöjd risk är identifierade i kommunerna och kända. Vissa åtgärder är vidtagna (se bilaga 1).
Översvämning och vattenskador	Medel	Medel	Vissa områden i kommunerna har identifierats som särskilt utsatta vid skyfall och förhöjda vattennivåer.
Skogs-, mark- och gräsbrand	Låg	Medel	Det finns sammanhängande skogsarealer, där vissa även har värdefull natur. Konsekvenserna av en skogsbrand är mycket beroende på de dagsaktuella väderförhållandena.
Trafikolyckor	Hög	Medel	Stor sammanlagd konsekvens för samhället i form av stora kostnader. Drabbar också den enskilde stort.
Bränder	Hög	Allvarlig	Mycket stor sammanlagd konsekvens för samhället i form av stora kostnader. Drabbar också den enskilde stort.

Fallolyckor	Hög	Allvarlig	Mycket stor sammanlagd konsekvens för samhället i form av stora kostnader. Drabbar också den enskilde stort.
Drunkningsolyckor	Låg	Medel	Konsekvens för samhället är inte så stor men stor för den enskilde.
Förgiftningsolyckor	Medel	Allvarlig	Mycket stor sammanlagd konsekvens för samhället i form av stora kostnader. Drabbar också den enskilde stort.
Suicid	Hög	Allvarlig	Mycket stor sammanlagd konsekvens för samhället i form av stora kostnader. Drabbar också den enskilde stort.
Övriga transportolyckor	Låg	Allvarlig	I vårt område finns tre flygplatser. Stambanan passerar och gods-och passageratrafik till sjöss är omfattande.

Tabell 1. Identifierade risker i kommunerna.

### 3.2 Inträffade olyckor

Inte alla olyckor som sker kommer till allmän kännedom. De olyckor som kommer till kännedom har ofta resulterat i någon form av ingripande av räddningstjänst, polis, ambulans eller kontakt med vårdande instanser. Nedan visas uppskattat antal av olyckor som inträffar i vårt område.

Typ av händelse	Antal händelser per år	Källa
Fallolyckor	7500	Uppskattning från nationell statistik
Trafikolyckor	1000	Polis- och vådrapporterade olyckor
Suicidförsök	450	Uppskattning från nationell statistik
Brand i byggnad	350	Räddningstjänstens insatser
Drunkning	10	Räddningstjänstens insatser

Tabell 2: Uppskattat antal olyckor som inträffar varje år i vårt område.

### 3.3 Olyckornas konsekvenser

De olycksrisker som blir verklighet orsakar både personskador och samhällskostnader.

Typ av händelse	Döda	Svårt skadade	Samhällskostnader
Fall	45	2200	700 Mkr
Suicid	45	300	Uppgift saknas
Transportolyckor	~ 6	325	600 Mkr
Brand	~3	15	200 Mkr
Drunkning	~2-3	~10-15	25 Mkr

Tabell 3. Antal döda och skadade per år och beräknad samhällskostnad i vårt område. Källa: Socialstyrelsen och MSB.

### 3.4 Jämförelser och trender

Typ av händelse	Nivå i jämförelse med riket	Kön	Trender	Ålder
Fall	Lägre	Flest kvinnor	Svagt ökande	Äldre
Suicid	Högre	Kvinnor skadas, män dör.	Ökande	Alla åldrar
Transportolyckor	Lika	Flest män	Sjunkande	Unga vuxna
Brand	Lägre	Flest män	Oförändrat	Äldre
Drunkning	Högre	Flest män	Svagt ökande	Äldre

Tabell 4. Jämförelse för olika olyckstyper med rikssnittet, mellan kön och trender.

När det gäller antal döda och svårt skadade till följd av suicid och drunkning, ligger sammantaget vårt område sämre till än landet i övrigt. Trenden för dessa olyckor har genom åren varit ökande.

Män är generellt sett överrepresenterade i de flesta olyckor. Kvinnor är överrepresenterade i fallolyckor, speciellt avseende svåra skador. När det gäller döda i fallolyckor är män något mer överrepresenterade. När det gäller suicid är kvinnor överrepresenterade vad gäller suicidförsök medan män är överrepresenterade vad gäller suicid.

Inom vårt område har en positiv trend avseende omkomna och svårt skadade i trafikolyckor funnits de senaste åren. Vad gäller bränder är det oförändrat medan fallolyckor, suicid och drunkning har haft en något ökande trend.

## 4 Säkerheten i framtiden

Det är viktigt att säkerhetsarbetet inte enbart grundar sig på dagens och gårdagens risker. För att säkerhetsarbetet ska vara aktuellt måste även den framtida utvecklingen analyseras. Följande områden har valts ut som särskilt intressanta att ta hänsyn till:

- Den språkliga och kulturella mångfalden ställer krav på att nå ut med säkerhetsinformation på nya sätt, så att fler kan skapa sin egen säkerhet men även bättre bidra till andras säkerhet.
- Människor lever längre och andelen äldre blir fler. Detta innebär att olyckor som drabbar äldre kommer att öka om inte fler åtgärder sätts in.
- Social segregation ökar risken för spänningar mellan grupper och områden i samhället. Dessa spänningar kan ta sig uttryck i anlagda bränder och annan skadegörelse. Detta orsakar ökade kostnader och ökad otrygghet.
- Förändrat väder och klimat gör att väderfenomen som tidigare varit sällsynta blir mer frekventa. Längre perioder av värme och torka blandas med perioder av kraftigare nederbörd. Detta ställer stora och nya krav på det förebyggande arbetet.
- Människors medvetenhet och intresse för säkerhet är en nyckelfaktor för ett framgångsrikt säkerhetsarbete. Samtidigt som möjligheterna att nå ut med information till människor om säkerhet har ökat, har det blivit svårare att nå fram till människor och få dem att ta till sig informationen.
- Den pågående urbaniseringen gör att orter på landsbygden glesas ut, samtidigt som tätorter förtätas. Denna process ställer krav på såväl samhällsplaneringen i tätorterna som organiseringen av den offentliga servicen på landsbygden.
- Ny byggnadsteknik och nya byggnadsmaterial skapar nya och i vissa avseenden okända risker.
- Den tekniska utvecklingen medför generellt en ökad sårbarhet i samhället.
- Ostlänken kommer leda till förändrad riskbild under närmsta tiden när byggandet väntas starta.

Därutöver finns det nationella inriktningar och strategier som vi bör följa. Dessa är:

- Trafikverkets nollvision för trafikdöda.
- MSB:s nollvision för döda och svårt skadade i bränder.

Vid sidan av detta pågår diskussioner om nollvision för suicid och drunkningsolyckor.

## 5 Övervägande och särskilda satsningar

Med den beskrivna riskbilden och framtidsanalysen som grund, behöver räddningstjänstverksamheten fokusera särskilt på några områden. Att räddningstjänsten satsar särskilt på dessa områden, innebär inte att andra områden lämnas åt sidan. Räddningstjänsten kommer även fortsättningsvis ha förmåga att hantera ett brett spektrum av olyckor.

Följande områden kommer prioriteras inom ramen för detta handlingsprogram:

- Snabbare räddningsinsats för att tidigt kunna avbryta skadeutvecklingen, särskilt i boendemiljöer och i trafikmiljöer där de flesta skadorna inträffar och där skadekostnaderna är som störst.
- Minskade skador genom effektivare räddningsinsatser och bättre kontroll i samband med avslutande av räddningsinsatser.
- Ökat stöd så att människor och verksamheter ska kunna komma tillbaka efter ha drabbats av olyckor.
- Bättre förutsättningar för lärande och återkoppling efter insatser genom bättre dokumentation av räddningsinsatser.

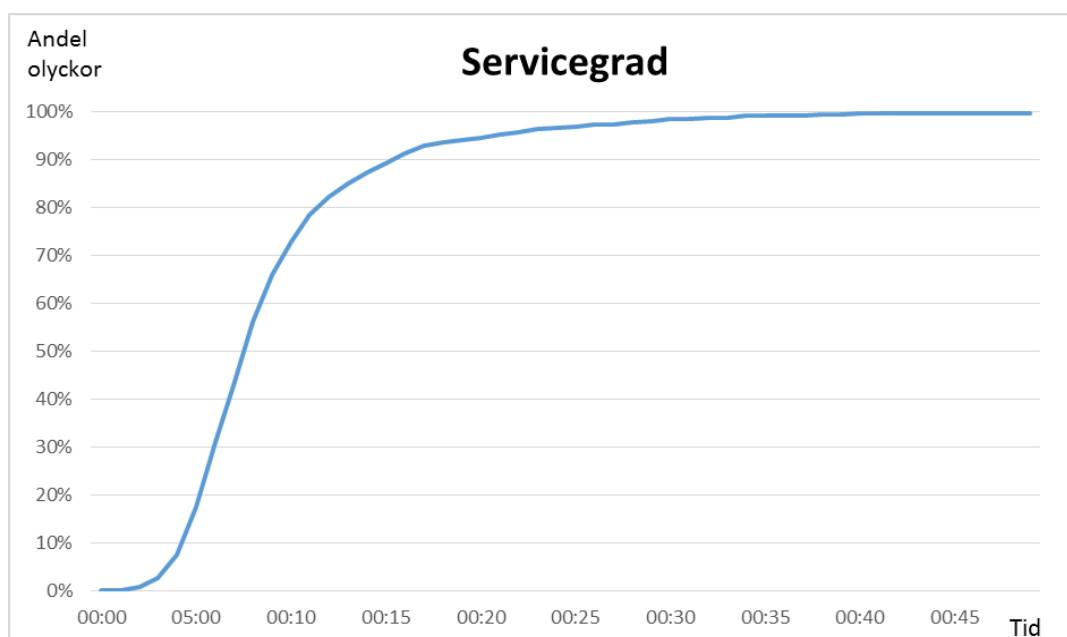
## 6 Förmåga till räddningsinsats

Räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsatser vid olyckor eller överhängande fara för olyckor, planeras för att svara mot den riskbild som finns inom vårt område. Målet är att ge en snabb och effektiv räddningsinsats till den som drabbats eller riskerar att drabbas av en olycka

Räddningstjänst ska vara ett naturligt inslag i samhället och finnas nära människor före, under och efter olyckor. En följd av detta är att allt färre räddningsinsatser kommer att ha räddningsstationer som utgångspunkt. För detta krävs förberedelser och planering gällande till exempel dimensionering och lokalisering av tillgängliga resurser och kompetens. För att utföra effektiva räddningsinsatser krävs också samverkan med andra räddningstjänster, kommuner och organisationer.

### 6.1 Normal servicegrad och förmåga

Räddningstjänsten är organiserad och har sådan närvaro inom vårt område att 75 procent av alla olyckor nås inom 10 minuter efter att vi fått larm. Inom 20 minuter nås 95 procent av olyckorna och inom 30 minuter nås 98 procent av olyckorna. Vår servicegrad (d.v.s. hur stor andel av olyckorna som nås inom viss tid) visas i bilden nedan. Uppgifterna kommer från insatsrapporterna under 2015.



Figur 1. Servicegrad vid olyckor som räddningstjänsten larmas till.

Vår servicegrad bestäms till stor del av var våra räddningsenheter finns lokaliserade. Bilden nedan visar var våra räddningsenheter finns lokaliserade.

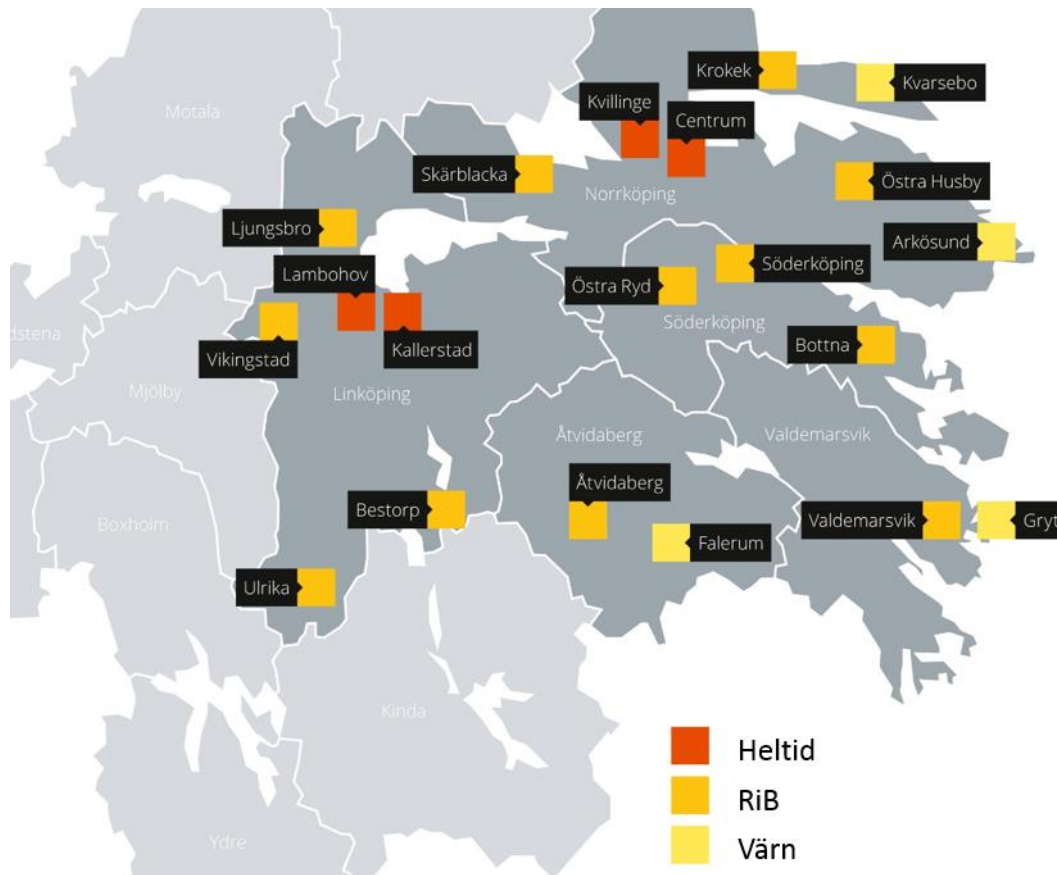


Bild 2. Bilden visar platser där vi har närvaro med räddningsenheter.

Våra resurser har förmåga att kunna:

- Utföra flera räddningsinsatser samtidigt.
- Förstärka pågående räddningsinsatser med ytterligare resurser.
- Samtidigt leda två större räddningsinsatser med hög dynamik eller i komplexa miljöer.
- Leda en mycket omfattande räddningsinsats med hög dynamik eller i mycket komplex miljö.
- Vara en resurs i kommunerna under kriser och andra svåra påfrestningar i samhället.

## 6.2 Lägsta servicegrad och förmåga

Om vår förmåga till räddningsinsats är nedsatt, beroende på omständigheter som inte kan förutses (såsom flera pågående insatser, resursbrist mm) sker omDispositionering av resurser i syfte att kunna påbörja insats på skadeplats i tätorterna Linköping och Norrköping. En sådan insats ska kunna ske med räddningsenhet och höjdenhet med en försening om högst 15 minuter. På så vis kan byggnader där höjdenhet krävs för utrymning nås inom rimlig tid.

För övriga områden ska en räddningsinsats kunna ske med minst en reducerad räddningsenhet med en försening med högst 30 minuter. På så vis kan alltid en skadefördröjande insats ske i väntan på ytterligare resurser.

### 6.3 Resurser

En enhet består av dess personal, kompetens, fordon och utrustning som kan utföra räddningsarbete på en skadeplats. Samtliga enheter kan påbörja en första livräddande insats.

Enhet	Beskrivning av förmåga
Reducerad räddningsenhet	Enhet som finns i mindre orter med lägre riskbild och som används för att själv hantera mindre olyckor eller fördröja skadeutvecklingen i väntan på tillkommande resurser.
Räddningsenhet	Enhet som finns inom större orter med högre riskbild och som används vid i stort sett alla olyckor.
Höjdenhet	Enhet för livräddning på hög höjd som behövs i områden med bebyggelse där höjdenhet krävs för livräddning eller arbetsplattform på hög höjd.
Vattenenhet	Enhet för vattenförsörjning.
Terrängenhet	Enhet för transport av material och utrustning i terräng.
Tung räddning	Enhet särskilt utbildad och utrustad för avancerad losstagning av fastklämda personer, tunga lyft eller övriga räddningsuppdrag.
Båtenhet	Enhet för livräddande insatser i mindre vatten.
Kemenhet	Enhet särskilt utbildad och utrustad för att genomföra komplicerade räddningsinsatser vid kemikalieolycka eller annan olycka med farliga ämnen.
Dykenhet	Enhet för vattendykning från kaj, strandkant eller båt.
FIP* <sup>1</sup>	Första insatsperson för snabb, första livräddande åtgärd och snabba skadeavhjälpande eller skadefördröjande insatser.
IVPA* <sup>2</sup>	Enhet för akut insats vid sjukdom eller olycksfall med personal med särskild kompetens.

Tabell 5. Enheter inom Räddningstjänsten Östra Götaland.

Vi planerar för att kunna upprätthålla beredskap med 26 enheter för att genomföra och leda insatser. Dessa enheter finns på 16 olika geografiska områden (se bild 2). Under pågående räddningsinsatser, högre risk- och hotbild än normalt eller andra kortvariga driftstörningar, kan resurserna omfördelas.

<sup>1</sup> FörstainsatsPerson

<sup>2</sup> I Väntan På Ambulans



Enheterna används enligt följande

- Begränsade olyckor hanteras av *ensild* enhet, såsom mindre bränder i terräng, mindre trafikolyckor, brand i små byggnader.
- Vid mer omfattande olyckor behöver *flera* enheter tillsammans genomföra insatsen, såsom trafikolyckor med flera fordon, bränder som riskerar att spridas etc.
- Vid stora och omfattande olyckor i komplexa miljöer krävs *särskild resursuppbyggnad*. För dessa olyckor finns särskilda planer för räddningstjänstens samlade resurser, såsom kemikalieolyckor, bränder i industrier etc.

I Norrköpings och Linköpings tätort finns specialenheter placerade. Med hjälp av specialenheter kan vi hantera mer komplicerade olyckor och men även andra händelser. Lokalisering kan dock avvika från detta utifrån aktuell riskbild. Specialenheterna består främst av följande:

- Tung räddningsenhet (resurs för lyft av tunga föremål och fordon)
- Dykenhet (resurs som kan genomföra livräddning under vattenytan)
- Kemenhet (resurs för olyckor med farliga ämnen)
- Höghöjdsenhet (resurs för räddning på höga höjder eller i underjordsanläggning)

Förutom egna resurser finns avtal med andra räddningstjänster, kommunala och statliga organisationer samt privata företag.

## 6.4 Styrkeuppbyggnad

För att stärka förmågan till insats, behöver ibland fler enheter ansluta till en olycksplats. I tabellen redovisas hur långt det tar i genomsnitt för en *första* enhet att nå hushållen samt hur lång tid det tar för en *kompletterande* enhet att nå hushållen.

Område	Första enhet (min)	Kompletterande enhet (min)
Åtvidaberg	10	22
Vikingstad	9	11
Valdemarsvik	12	29
Ulrika	12	21
Söderköping	9	16
Skärblacka	10	16
Östra Ryd	13	19
Östra Husby	12	23
Kvillinge	6	12
Centrum	6	11
Ljungsbro	11	14
Lambohov	6	9
Kallerstad	7	9
Krokek	8	13
Bottna	13	25

Bestorp	10	17
---------	----	----

Tabell 6. Insatstid (dvs tid från larm till ankomst) i genomsnitt för första enhet och kompletterande enhet.

Tiderna är en beräknad medeltid från räddningsstationen till hushållen i varje brandstations första insatsområde.

Första enhet har förmåga att påbörja en första snabb skadeavhjälpande eller skadefördröjande insats. Det innebär till exempel förmåga att:

- påbörja riskbedömning för att identifiera och värdera grundläggande skadeplatsfaktorer vilka kan antas påverka insatsens genomförande negativt eller innebära risk.
- inleda akuta sjukvårdsinsatser.
- påbörja släckning av brand.
- påbörja räddningsarbete vid trafikolycka avseende t.ex. riskbedömning, avspärning och förbereda för losstagningsarbete.

Kompletterande enhet har förmåga att förstärka första enhet för att tillsammans avbryta skadeutvecklingen.

## 6.5 Ledningsorganisation

Ledningsorganisationen omfattar de funktioner som leder räddningsinsatser (insatsledning) och vår räddningscentral. Båda dessa funktioner kan stödjas med stab.

Ledningsorganisationen har två huvuduppgifter:

- löpande värdera och analysera risk- och hotbilder och utifrån det förbereda organisationen för kommande behov
- vid räddningsinsatser kunna organisera och leda enheter samt samverka med andra aktuella funktioner i samhället
- väga behovet av resurser för pågående insatser mot behovet av beredskap samt tolka organisationens roll

Ledningsorganisationen vid normal risk- och hotbild ska ha en förmåga att:

- samtidigt leda två större räddningsinsatser med hög dynamik eller i komplexa miljöer
- leda en mycket omfattande räddningsinsatser med hög dynamik eller i mycket komplex miljö
- vara en resurs i kommunerna under kriser och andra svåra påfrestningar i samhället

Räddningschefen utser vilka inom organisationen som får vara räddningsledare. Räddningschefen ska lägst ha avlagt brandingenjörsexamen och ha genomgått MSB:s påbyggnadsutbildning för brandingenjörer eller motsvarande utbildning.

### *Bakre ledning*

Den bakre ledningen utövar systemledning på delegation av räddningschefen och består av Räddningschef i beredskap, ett inre befäl och en larmoperatör. Systemledningen sker från vår räddningscentral. Räddningscentralen larmar i samverkan med andra organisationer enheter från hela vårt område utifrån det hjälpbehov som finns. De enheter som larmats bedömer efter ankomst till olycksplatsen behovet av ytterligare enheter. Systemledningen ansvarar för den sammantagna hanteringen av pågående insatser och beredskap.

På räddningscentralen görs analyser av aktuella risk- och hotbilder, för att tidigt kunna identifiera situationer som kan påverka vår förmåga att genomföra räddningsinsatser. Vid en förhöjd riskbild, flera simultana räddningsinsatser eller andra omfattande händelser, kan samtliga tillgängliga resurser omfördelas och prioriteras inom vårt område.

Vi är också en aktiv del av medlemskommunernas krisorganisation vid olika typer av samhällskriser och störningar

### *Skadeplatsledning*

På skadeplatsen sker uppgifts- och insatsledning. Ledningsnivå 2 och 3 är rörliga inom hela vårt område, vilket ger möjlighet till ledning av flera simultana insatser i olika delar av vårt område. Alla ledningsnivåer kan även placeras efter aktuell risk- och hotbild eller pågående insatser.

Ledningsnivå	Räddningsinsatsens omfattning	Ledningsfunktion
Nivå 1	Liten insats	Uppgifts- eller insatsledning
Nivå 2	Liten/medelstor insats	insatsledning
Nivå 3	Medelstor/stor insats	Insatsledning

*Tabell 7. Vår ledningsorganisation för ledning på skadeplats.*

Vi planerar för att kunna skapa de tre olika ledningsnivåerna på en skadeplats 60 minuter efter larm.

### *Stab*

Såväl bakre ledning som ledning på skadeplats kan förstärkas med stabsfunktioner. Den bakre staben stödjer systemledningen. Förstärkt insatsledning stödjer insatsledningen på olycksplatsen. Vid en räddningsinsats med särskilt samverkansbehov kan s.k. samverkansperson utses för att bemanna en annan organisations lednings- eller stabsplats. Samverkan kan behöva ske med sjukvårdsorganisationer, polis, länsstyrelse m.fl.

## **6.6 Särskild insatsplanering**

Vi har inom vårt område verksamheter med särskilda risker, en komplicerad infrastruktur, skyddsvärda naturområden och en lång kuststräcka. Vid dessa typer av verksamheter eller områden och miljöer arbetar vi med särskild insatsplanering. Dessa planer är till för att underlätta det operativa arbetet. Det kan bland annat handla om att i planerna beskriva framkörning till

anläggningen eller verksamheten, visa var särskilda risker finns, brandsektioneringar, brandvattenförsörjning eller annan specifik och väsentlig information.

Vår ledningsorganisation gör planering utifrån aktuell hot- och riskbild avseende till exempel risken för skogs- och gräsbrand, höga flöden, värmeböljor etc. Ofta sker denna planering i samverkan med andra aktörer inom vår region.

## 6.7 Samverkan

Operativ samverkan skapar förutsättningar för att en räddningsinsats kan påbörjas oavsett geografiska gränser och att insatsens resurser och uthållighet förbättras. Genom samverkan på andra områden används samhällets samlade resurser effektivt till förmån för den som drabbas av olyckor eller annat nödläge. Räddningstjänsten Östra Götaland har formaliserad samverkansöverenskommelse inom följande områden:

### 1. Samverkan Östergötland

Strategi för samverkan i Östergötlands län före, under och efter större händelser, stora olyckor och kriser. Här ingår bland annat Länsstyrelsen Östergötland, länets 13 primärkommuner, Region Östergötland och Försvarsmakten.

### 2. Operativ samverkan mellan räddningstjänster

Överenskommelse mellan räddningstjänsterna i länets kommuner, Västra Sörmlands Räddningstjänst, Räddningstjänsten Västervik och Sörmlandskustens Räddningstjänst om gränslös operativ samverkan

### 3. Fördjupad operativ samverkan

Överenskommelse med Räddningstjänsten Motala/Vadstena om fördjupad operativ samverkan avseende bland annat gränslös räddningstjänst. Avtalet innebär också att vi gemensamt har en larm- och ledningsorganisation med RTÖG:s räddningscentral som bas och ledningsstöd.

### 4. Hälso- och sjukvård

Överenskommelse med Region Östergötland som innebär att personal med särskild kompetens i vissa fall larmas ut vid sjukdomsfall. Utlarmning sker som IVPA (I Väntan På Ambulans) eller som hjärtstopp. Räddningstjänsten ansvarar också för uttransport av materiel för upprättande av en uppsamlingsplats för skadade vid omfattande olyckor.

### 5. Suicid

Överenskommelse med Polismyndigheten och region Östergötland om utlarmning och gemensamt arbetssätt vid hot om suicid.

## **6.8 Räddningstjänst vid höjd beredskap**

Under höjd beredskap ändras den fredstida organisationen efter rådande förhållanden genom ändrat arbetstidsuttag och tillförsel av civilpliktig personal. Nya uppgifter tillförs i form av att upptäcka, utmärka och röja farliga områden samt att indikera, sanera och vidta andra åtgärder för skydd mot kemiska stridsmedel och kärnvapen. Inför höjd beredskap kommer Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, att utfärda föreskrifter. Utifrån dessa kommer särskild planläggning att ske.

Ett förändrat säkerhetspolitiskt läge i vårt närområde kan innebära planering och förberedelser för särskilda åtgärder i samverkan med andra myndigheter. Vi har mot bakgrund av detta börjat analysera vad ett förändrat säkerhetspolitiskt läge kan innebära.

## **6.9 Hamnar och gränser i vatten**

Vi ansvarar för räddningsinsatser i den inre delen av Bråviken, Pampusfjärden och Lindöfjärden vid Norrköpings kommun samt vid Fyrudden och Valdemarsviks hamn i Valdemarsviks kommun (se bilder nedan). Utanför dessa gränser är räddningstjänstansvaret statligt. Sjöfartsverket är ansvarigt för sjöräddningstjänst för att rädda liv, medan Kustbevakningen ansvarar för miljöräddningstjänst utanför detta område.

Utsläpp av farliga ämnen (olja eller andra kemikalier) som når land är en skyldighet för kommunerna att ta hand om, antingen inom ramen för kommunal räddningstjänst eller som en annan kommunal skyldighet.



Bild 1. Gränser i vatten utanför Norrköpings hamn (röd linje)

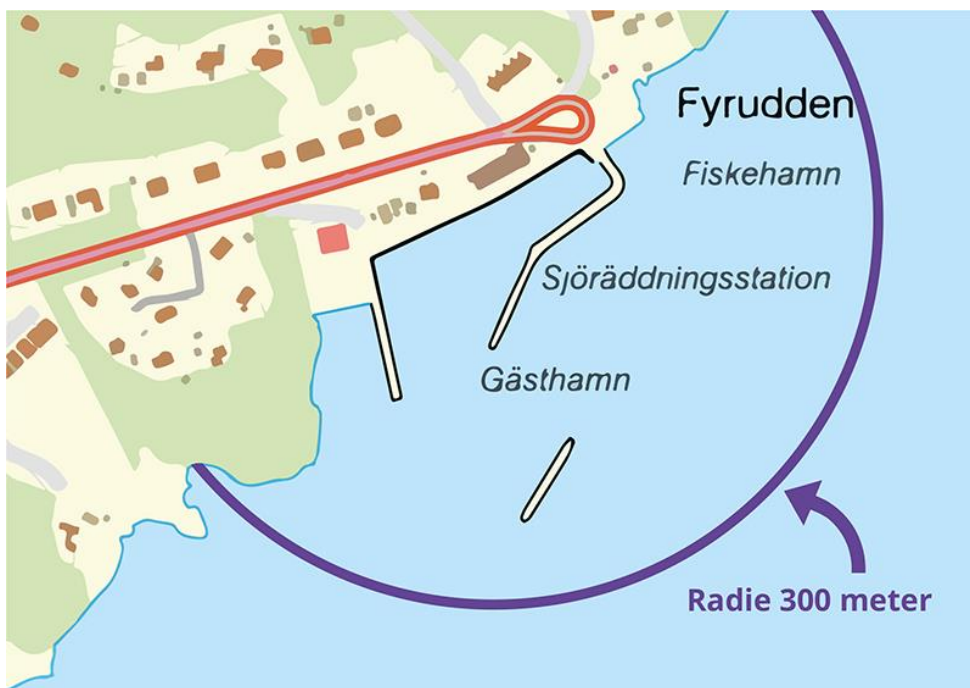


Bild2. Gränser vid hamnen utanför Fyrudden, Valdemarsvik kommun. Gränsen går vid 300 meter ut från hamnen.



Bild 3. Gränser vid vatten utanför hamnen vid Valdemarsvik hamn,

## 7 Varning och alarmering

### 7.1 Varning och information till allmänhet

Vid allvarliga olyckshändelser ska allmänheten kunna informeras för att kunna vidta åtgärder för att skydda sig själva. Det kan bland annat ske genom VMA, Viktigt Meddelande till Allmänheten. Information och råd kan kommuniceras via flera olika kanaler så som radio, telefon och tv. VMA kan kompletteras med ljudsignaler från särskilda varningsaggregat utomhus.

Signalen från ett varningsaggregat består av upprepade sju sekunder långa ljudstötar med 14 sekunders paus. Aggregaten finns i Norrköping, Söderköping, Valdemarsvik, Åtvidaberg, Linköping, Malmslätt, Skärblacka, Vikingstad, Åby och Ljungsbro. Varningsaggregaten kan styras från räddningscentralen på räddningsstation Lambohov.

När signalen hörs ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventiler samt lyssna på riks- eller lokalradion. Räddningstjänsten Östra Götaland ansvarar för underhåll och provning av varningsaggregaten.

## 7.2 Larm från allmänhet

Normalt larmas räddningstjänst av SOS Alarm efter att den hjälpsökande ringt 112. Detta regleras i ett avtal mellan Räddningstjänsten Östra Götaland och SOS Alarm. Vid en störning i teletrafiken kan räddningstjänst larmas från varje räddningsstation via ett system som är i stort sett oberoende av telenäten. Från de flesta av våra räddningsenheter kan kontakt skapas till SOS Alarm via särskilt kommunikationssystem.

Räddningstjänsten Östra Götaland har en överenskommelse med SOS Alarm om kriterier när vi ska bli underrättade om telestörningar. Räddningstjänsten vidtar då, utifrån det aktuella läget, åtgärder så att allmänheten kan larma räddningstjänst i händelse av olyckor.

Vid andra störningar på larmfunktionen 112 kan räddningsstationer bemannas med personal som kan nå SOS Alarm.

## 8 Uppföljning

Uppföljning av handlingsprogrammet sker med hjälp av indikatorer. För varje strävansmål och resultatmål har ett antal indikatorer tagits fram. Data samlas regelbundet in för att årligen, och tillsammans med en diskussion om genomförda åtgärder, ligga till grund för uppföljning.

Resultatet från den årliga uppföljningen ligger till grund även för en årsredovisning som tas fram till kommunalförbundets medlemskommuner.

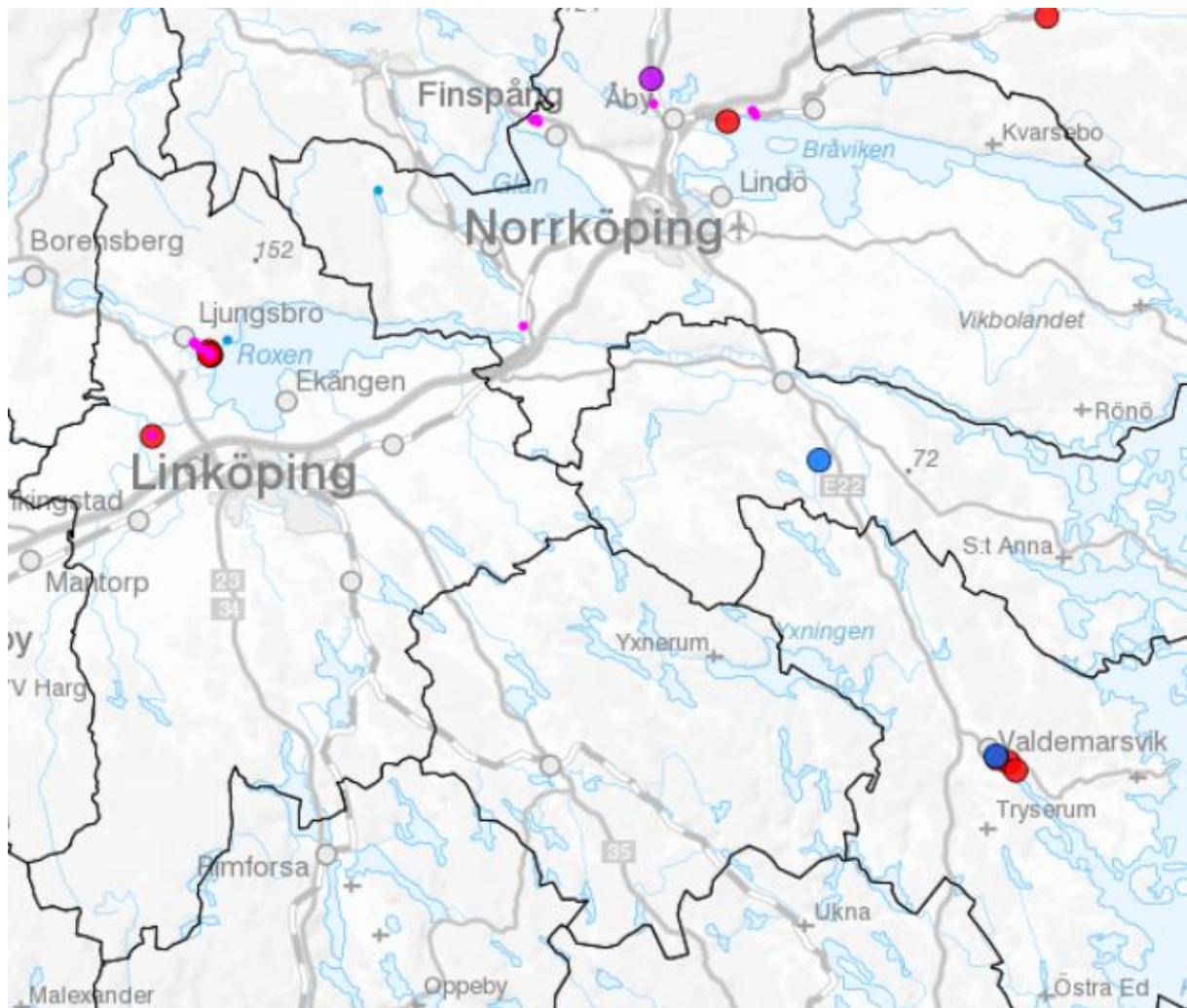
Målen i handlingsprogrammet bryts ned till konkreta målsättningar i årliga verksamhetsplaner. Vissa av dessa måls följs upp även tertialvis, vilket ger ökade förutsättningar att göra korrigeringar under verksamhetsårets gång.

Förutom mål så följs även andra aspekter på förbundets uppdrag enligt lagen om skydd mot olyckor upp.

All statistik som används för uppföljning och utvärdering ska vara könsuppdelad så långt som möjligt



## BILAGA 1 RISKER FÖR SKRED OCH RAS



Kartan visar platser där markrörelser i någon form (jordskred, skred, ras, raviner eller andra jordrörelser) har inträffat. Färgerna på kartan förklaras nedan:

- Röd markering = inträffade skred
- Lila markering = Inträffade ras
- Blå markering = inträffade övriga jordrörelser
- Ljusrosa markering = spår av jordskred
- Ljusblå markering = spår av jordskred

Källa: SIG (Statens Geotekniska Institut)